

Источники и литература

1. Çelebicihan N. Yolcu ğarip. – red. N. Abdülvahap. – Günsel. – 2000. – 4. – S. 22.
2. Еремеев Д.Е. На стыке Азии и Европы: Очерки о Турции и турках. – М. – 1980. – С. 62.
3. Идрис Шах. Суфизм. – М.: Клышников, Комаров и К*. – 1994. – С. 406.
4. Салдадзе Т. Авиценна. – Ташкент: Г. Гулям. 1983. – С. 339.
5. Коран. Пер. И.Ю. Крачковского. – М.: Раритет. – 1990. – Сура 24. Свет. Аят 35. – С. 280.
6. Салдадзе Т. Авиценна. – Ташкент: Г. Гулям. 1983. – С. 361.
7. Çelebicihan N. Sağı tülpan. – red. N. Abdülvahap. – Günsel. – 2000. – 4. – S. 19.
8. Кинросс Л. Расцвет и упадок Османской империи. Пер. с англ.
9. Идрис Шах. Суфизм. – М.: Клышников, Комаров и К*. – 1994. – С. 220.
10. Там же. – С. 417.
11. Цвелев. Странствия души. – Киев: А.С.К. – 1999. – С. 27.
12. Идрис Шах. Суфизм. – М.: Клышников, Комаров и К*. – 1994. – С. 221.
13. N. Çelebicihan. Qurtqa qadın. – red. N. Abdülvahap. – Günsel. – 2000. – 5. – S. 17.
14. Идрис Шах. Суфизм. // Философский камень. – М.: Клышников, Комаров и К*. – 1994. – С. 236.
15. Р. Безергинов. Тенгрианство – религия тюрков. – Набережные Челны: Аяз. – 2000. – С. 103.
16. Доде А. Малыш. Сб. Рассказы по понедельникам. Пер В. Барбашевой. – М: Правда. – 1987. – С. 187–188.
17. Строев А. Жизнь и творчество Альфонса Доде//А. Доде Рассказы по понедельникам. – М: Правда. – 1987. – С. 9.
18. Доде А. Малыш. Сб. Рассказы по понедельникам. – М: Правда. – 1987. – С. 187.
19. Там же.
20. Там же.
21. Vektore Ş. // Emel. – № 32. – S. 147.
22. Доде А. . Малыш. Сб. Рассказы по понедельникам. Пер В. Барбашевой. – М: Правда. – 1987. – С. 187–188.
23. Пузиков А. . Альфонс Доде.// Сс. в 5 т. – Т. 1. – М: Правда. – 1965. – С. 10.
24. Çelebicihan N. Kobelek. – red. N. Abdülvahap. – Günsel. – 2000. – 4. – S. 19.
25. Салдадзе Т. Авиценна. – Ташкент: Г. Гулям. 1983. – С. 363.
26. Кандымов Ю. Курултай. Как это было. Как это было // Авдет. – 1991. – 29 марта.

Бублик Л.Н.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ОБРАЗНІСТЬ СИНОНІМІЇ В РОМАНІ Г. ТЮТЮННИКА “ВИР”

Актуальність. Проблема мовної синонімії взагалі і питання про використання синонімічного багатства української мови зокрема здавна привертала увагу дослідників. Зацікавленість синонімічними явищами в мовній картині світу письменників зумовлена сучасним станом лінгвістики. За останній час семантика лексичного багатства художніх творів трансформувалася в окрему галузь науки про мову, бо розвиток лексики тісно пов'язаний зі сприйняттям оточуючого світу.

Зацікавленість мовно-образною системою художнього твору через синонімічні засади дає можливість проникнути в зміст твору, відчуті світосприйняття письменника, збагнути його мовно-художні смаки, виявити загальні тенденції розвитку лексичної системи української літературної мови.

Мовна картина світу Григорія Тютюнника досліджувалася з боку ономастики (Соколова А.В. „Іменування головних героїв роману Г.Тютюнника „Вир”)[6, с.64].

Але синонімія як засіб формування мовної картини світу в романі Г.Тютюнника не була об'єктом монографічного дослідження.

Ця стаття є спробою систематизувати й узагальнити засоби синонімії як чинник відтворення мовної картини світу в романі Г.Тютюнника „Вир”. Дослідники зазначають, що „автор роману ретельно працював над добором імен, прізвищ, прізвицьк, беручи їх з реальної дійсності, нічого не вигадуючи. Різноманітність форм іменування автор використовує творчо, із стилістичною метою” [6, с. 70].

Але дослідження синонімів у творчості Г.Тютюнника залишилася поза увагою лінгвістів, а саме: зважаючи на те, що Григорій Тютюнник належить до плеяди найкращих українських письменників, чия творчість формувалась у 50–60 роках ХХ століття під впливом подій II світової війни та післявоєнної відбудови, його твори відрізняються невичерпністю виражальних засобів, її розвиненістю, багатством і національною своєрідністю. Все це реалізується через синонімію.

Отже, *метою* статті є дослідження семантичної структури й особливостей функціонування синонімів у романі Г.Тютюнника „Вир”.

Для досягнення поставленої мети сформульовано *такі завдання*:

- 1) визначити синоніми у романі Г.Тютюнника „Вир”;
- 2) систематизувати й класифікувати їх за синонімічними рядами;
- 3) визначити контекстуальне значення виявлених синонімічних одиниць та особливості їх функціонування у мовній картині світу письменника.

Безсумнівний інтерес для теорії синонімії становить визначення принципу взаємозаміни синонімів у художньому тексті. Більшість науковців схильні розглядати можливість заміни як один з критеріїв сино-

німічності, спільності значення або, в усякому випадку, як прийом, спосіб, методику виділення синонімів. Вивчення синонімів ведеться на рівні синонімічного ряду, який виділяється на базі функціонально-семантичної спільності, що склалася на сучасному етапі розвитку мови. Важливе значення у розкритті художнього задуму митця має встановлення відношень синонімії зі схожими мовленнєвими явищами, які створюють невичерпний запас варіантів для вираження близького змісту. Спільність змісту є тією основою, що дозволяє зіставляти різні способи висловлювання, встановлюючи ту чи іншу різницю у відтінках значення, у стилістичному забарвленні.

Порівнювані варіанти зображуваних реалій та образів мають бути близькі за семантикою, інакше відтінки у змісті висловленої думки будуть зумовлені не тільки її граматичним оформленням, а й лексичними компонентами конструкцій. Слід враховувати відмінності між семантично спорідненими граматичними одиницями. Адже саме відмінності відіграють вирішальну роль у процесі вибору мовних засобів, необхідних для якнайвиразнішого висловлення думок і почуттів митця [1, с. 175].

У художньому творі синонімічні відношення охоплюють усю систему мови і тому проявляються на будь-якому рівні. Досить часто трапляються синонімічні відношення відповідності і між різноструктурними утвореннями. Такими є близькі за змістом слова і словосполучення, члени речення і частини складного речення, складнопідрядні речення й конструкції зі вставними словами чи реченнями.

Глибина, переконливість і виразність зображуваних Григорієм Тютюнником картин, образів, переживань, ситуацій забезпечується не самим кількісним багатством авторського словника. Цей шлях художнього відтворення мовної картини світу ґрунтується насамперед на вдумливому підході автора до слова, на його вмільому доборі значень та смислових і стилістичних відтінків слова, тобто майстерному використанні синонімічних засобів і можливостей загальнонародної мови.

Феномен Г. Тютюнника в українській літературі став спалахом високого таланту. Він нагадав про такі категорії як мужність митця, порядність, правдивість. Письменник буквально полював за кожним живим, вихопленим із вуст народу словом. Брати Григорій і Григорій Тютюнники постійно дискутували про багатство рідної мови: „... – Ось дешиця є: доокруг, діромаччя, насурмився, пришаркував, чибає... Ба, яке багатозначне, виразне словце, та ще й зі специфічним забарвленням. Або ось: синиха – синова жінка, тобто не невістка, а синиха, з негативним відтінком... Ану, давай твої. – Говорить Полтавщина: желіпає, сіпатись, ухоркалась, нетіпака, небо южитья, скиглій, зінське щеня, шашні, зимогрій, корчомаха... А це Черкащина сміється: „Я не чую, що вона говорить, чую тільки, що бреше“, „Вона усміхнулась, ніби в неї потріскані губи болять“, „Заробив, аж торби порвав...“ [8, с. 48].

Наведена цитата вказує на кропітку творчу працю письменника, його спроможність створювати яскраві синоніми. Г. Тютюнник, надзвичайно чуйний до слова, невтомно відкриває все нові й нові його нюанси, майстерно використовує лексичне багатство української мови як знаряддя творення образів і розкриття психології героїв. Письменник збагачує асоціативні можливості слова за допомогою мотивуючих означень, добираючи особливі синоніми.

Роман „Вир“ – книга про народ, про звичайні буденні і водночас героїчні людські долі напередодні та в роки війни, про складні життєві колізії, з яких виростала нова людина, і круті дороги до щастя. Саме з вирішенням теми народу пов'язані ідейні та художні успіхи Григорія Тютюнника. Духом народності також пройнята мова роману, весь її лад і склад лексики.

Мовна картина світу Г. Тютюнника відрізняється, перш за все, використанням синонімів. У романі виділяємо синонімічні ряди, контекстуальні та авторські синоніми.

Синонімічний ряд розглядається як мікросистема, члени якої пов'язані відношеннями подібності й розбіжності. Синонімічний ряд „сварка, жінки батькуються, чвара“ – вказує на своєрідність характеру українських жінок.

Розглянемо мовний матеріал:

„Весною вона скресає, і тоді селяни б'ють ломами кригу, щоб не знесло ветхого місточка; літом пересякає так, що в деяких місцях її перебродять кури на сусідній хутір Залужжя і навіть там несуться, що є досі основною причиною *сварок* між троянівськими і залужанськими молодіцями. *Батькуватись жінкам* дуже зручно: вийдуть одна наспроти другої, стануть на різних берегах і гарненько поскладавши на грудах руки, починають...“ [7, с. 3].

„Над річкою було дуже лунко, через те всі чули і про кожну таку *чвару* знали на обох берегах“ [7, с. 3].

Отже, в синонімічному ряду *сварка, чвара, жінки батькуються* домінують слово *сварка*. Вона є первинною назвою й означає:

1. Гостра суперечка, що супроводиться взаємними докорами, образами.
2. Грубі, образливі слова, лайка [СУМ 9, с. 65].

Порівняймо: *сварка-гризня, гризотня, звада, заїдня, колотнеча, чвара* [2, с. 357–358].

Синонімам властива певна внутрішня організація принципів якої безпосередньо залежать від характеру семантичних відношень між словами. Центром синонімічного ряду виступає семантично і функціонально провідна лексема-домінанта, після неї, залежно від ступеня семантичної градації, виступають загальнономовні синоніми, а після них – вживаються синоніми контекстуальні.

Синоніми *гніздиться, мріють, маячить, притулилась* об'єднуються в синонімічний ряд, де домінують виступає слово *розташовується*.

Розглянемо мовний матеріал:

„Село Троянівка *гніздиться* в долині... *мріють* у степу хутори, *маячать* на далеких обр'ях, як зелені острови по синьому морю. Велика, вкрита солом'яною хата *притулилась* біля яру“ [7, с. 3–4].

У контексті, першим вживається синонім - *гніздиться*, далі загальнономовні синоніми, потім – контекст-

туальні. Синонімічний ряд *гніздиться, мріють, маячить, притулилась* об'єднується синонімом – домінантою *розташовується*, яка вказує на просторові відношення.

Порівняймо: *розташовуватися, влаштуватися, вмошуватися, моститися, розкидатися, лежати* [4, с. 189].

Одним із видів лексико-семантичних зв'язків є синонімічні зв'язки слів. Вони базуються на близькості лексичних значень, хоча близькість синонімічного ряду вужча, ніж взагалі семантична близькість. На позначення слова *говорити* письменник використовує слова, які об'єднуються в синонімічний ряд *розмовляти, гомоніти, мекати, бурчати, базікати*.

Розглянемо мовний матеріал:

„... – Оце *розмовляла* з Уляною, - *гомоніла* Явдоха, розпинаючи хустку, - так жаліється, що розпарубкувався Тимко, що колоду до ноги прив'язує” [7, с. 129].

„На фермі Павла неприязно зустрів Кузько.

– Жди його, як пана, – *бурчав* він, рухаючи вилами...” [7, с. 129].

„Головний агроном відізався не скоро, потім, коли його нарешті викликали, довго *мекав* щось невиразне і під кінець *сказав*, що не дасть ні зернини” [7, с. 95].

Отже, в цьому синонімічному ряду домінантою виступає слово *розмовляти*. Порівняймо: *розмовляти, говорити, балакати, гурорити, бесідувати, гомоніти, щебетати* [4, с. 188].

У мові твору Г.Тютюнника „Вир” наявне використання контекстуальних синонімів. Це слова, які вступають у синонімічні стосунки лише в певному контексті. Контекстуальні синоніми виникають у тексті внаслідок синонімічного зближення.

У словосполученні *собаки брешуть* синонімом виступає слово *гавкають*.

Розглянемо мовний матеріал:

„...*собаки брешуть*, аж з очей іскри сиплються, думають, що він їх дратує” [7, с.4].

Для більш яскравого зображення подій письменник використовує фразеологічний зворот, тому що він надає мові певного емоційного забарвлення. Порівняймо: *гавкання, гавкотіння, гавкіт, брехання, дзявкання* [4, с. 60].

Собаки брешуть (гавка) – не варто звертати уваги на чий-небудь слова, плітки, чутки [3, с. 186].

В романі спостерігаємо синоніми, які є найцікавішими з точки зору емоційності, виразності, самобутності. Вони виникають під впливом смислових зміщень, коли одна структура набирає функцій, характерних для іншої.

Порівняймо:

стриже – дивиться, побачив
 пика – лице, обличчя
 цесарки – товстонижечки, юнки, дівчата
 печуся – переживаю, турбуюся
 пхасться – лізе, йде, поп'явся, дибав, брѳохався
 облітати – оббігати
 м'ясорубка – війна
 тріскати – їсти, сьорбати
 зазоріла – з'явилася
 хвилю – хвилину
 рисаки – бики, верблюди

Розглянемо мовний матеріал:

„Так очима на нього і *стриже*” [7, с. 4].

Автор використовує влучний синонім *стриже*, який саме в контексті означає – дивитися.

„– *Іду* вже, чого кричиш? - згрібши зі столу крихти, вийшов надвір” [7, с. 92].

„Тимко, жадібними припадами досмоктуючи цигарку, *поп'явся* стежечкою, що вела до Прокопа Тетері” [7, с. 92].

„Оксен сердито *брѳохався* через калюжі. Дорош же *йшов*, підібравши по-жіночому шинелю, обережно ставив маленькі хромові чобітки, де сухіше, мабуть, боявся промочити ноги” [7, с. 98].

„– Ти увійди в положення і прикинь головою, - *дибав* за ним Охрім з перев'язаною шиєю” [7, с. 11].

„Марко сидів за столом і *сьорбав* борщ” [7, с. 91].

„– О, махоткінці пішли. Кашу із смальцем *тріскають*” [7, с. 333].

„Потім вони повкладалися спати, і в Тимка *зazorіла* надія, що скоро все затижне” [7, с. 16].

Ці синоніми виконують функцію підсилення, при якій уживання ряду зазначених лексем підсилює мовне вираження дії, стану чи ознаки, виражає високу їх інтенсивність.

Дібрані письменником синоніми, несуть стилістичну функцію уточнення. Її роль полягає в тому, що один із синонімів вносить певне уточнення у поняття, виражене синонімічними словами.

Розглянемо мовний матеріал:

„– З тієї *м'ясорубки* довго писати не будеш” [7, с. 274].

У словнику української мови слово *м'ясорубка* означає:

1. Ручна машинка або спеціальна машина для розмелювання м'яса на фарш;
2. Про війну, битву або місце кривавого бою. [СУМ 4, 839].

В тексті автор використовує лексему *м'ясорубка* у другому значенні.

І дійсно, війна – це наче, *м'ясорубка*, яка знищує все живе.

Порівняймо: *війна-боротьба* [4, с. 276].

„На шляху стояла машина, і з неї з гамором та сміхом виплигували *дівчата*, що приїхали розкидати гній на бурячищі” [7, с. 9].

„ - По-сусідські з такими *цесарками* небагато напрацюєш. – Не можу я, брате, коли отакі *товстоніжечки* поряд” [3, с. 9–10].

„Перед ними стояла *юнка* з гордою кров’ю і спіновою вільністю” [7, с. 582].

Синоніми *дівчата*, *цесарки*, *товстоніжечки*, *юнки*, об’єднуються в синонімічний ряд, де домінантою виступає слово *дівчата*.

Порівняймо: дівчина, дівка, дівуля, панна, панянка, відданиця, дівча, дівчисько, дівчинка [4, с. 73].

Отже, синоніми *цесарки*, *товстоніжечки*, *юнки* є контекстуальними синонімами.

„ – Я вже й *бичків* напоїв, і фураж одержав, а тебе все нема та й нема. – Моняйся швидше, бо, доки ми цими *рисаками* до Вишневого доплуганимося, сонце впівдуба стане”. „ – Годі брехати. Рушаймо. У тебе є батіг? Бо це такі *верблюд*, що, доки доженемо, - похрипнемо” [7, с. 6–7].

У словнику української мови слово *рисаки* означає: „легкий рисистий кінь” [СУМ 8, 539], а верблюд – „велика жуйна тварина, одно – або двогорба, що живе в зоні пустель та сухих степів і відзначається надзвичайною витривалістю” [СУМ 1, 326].

Автор, вживає синонім *рисаки* у переносному значенні, бо має на увазі повільну ходу биків. А синонім *верблюд* вказує на те, що бики теж надзвичайно витривалі тварини. Цей синонімічний ряд зазначаємо як контекстуальний, тому що в Словнику синонімів не знаходимо відповідників.

Г. Тютюнник в романі враховує функцію заміщення, щоб уникнути зайвих повторів та одноманітності в мові.

В мовній палітрі роману „Вир” Г.Тютюнника зустрічаємо авторські синоніми, які надають словам більш яскравого значення:

шапурина – шапка
 дурнопуп – дурень
 куцина – сорочка
 кашшучок – вузлик
 ворожбитство – ворожіння
 розумака – розумний
 їстика – їжа
 поколошкати – злякати
 батуритиму – битиму
 ушкварить – побіжить
 гамалик – рот
 ширяти швайкою – голкою
 святцях – святах
 гульбував – гуляв
 комунія – комуністи
 голубі вензулі – візерунки

Розглянемо мовний матеріал:

„Підперезаний налигачем, у гостроверхій старій *шапурині*, він, побрязкуючи занозами, поволеньки збирався на оранку, як той чумак по сіль” [3, с. 6].

Синонім *шапурині* використано для того, щоб показати, що саме це велика (висока) шапка. Він вказує на збільшену ознаку і в контексті виконує функцію підсилення.

„Кашоварить Охрім, закотивши обтріпані рукава своєї *куцини*...” [7, с. 12].

Синонім *куцина* виконує функцію зменшення й показує, що сорочка була короткою. Цей синонім має уточнюючу функцію.

„... поїхав на хутори розшукувати Василя Кира, що зап’яничив десь у своїх далеких родичів, на Княжу Слободу, де за всіма відомостями *гульбував* Василь” [7, с. 130].

Синонім *гульбував* означає: „галасливе, веселе гуляння, що супроводиться випивкою” [СУМ 2, 192]. В контексті виконує функцію уточнення. Герой вів розгульне життя, яке було йому до вподоби.

Авторські синоніми досить часто вживані у тексті письменника, вони є необхідними для більш яскравого зображення подій реального світу, вони впливають на читача емоційно-експресивною насиченістю.

Саме через авторські синоніми можна говорити про майстерність письменника, яка розкривається в мовній картині світу.

Таким чином, в романі Г.Тютюнника „Вир” найширше й найрізноманітніше представлені контекстуальні та авторські синоніми, які несуть емоційно-експресивне навантаження. Контекстуальні синоніми свідчать про лексичне багатство української мови. В художньому тексті вони виконують функції підсилення, заміщення, уточнення. Синоніми, які близькі за своїм лексичним змістом, утворюють синонімічні ряди, що відрізняються експресивним забарвленням.

У результаті аналізу синонімічних засобів як чинника мовної картини світу Г.Тютюнника ми дійшли таких **висновків**:

1. Найширше й найрізноманітніше у романі „Вир” представлені контекстуальні та авторські синоніми: *стриже*, *дивиться*, *побачив*; *ника*, *лице*, *обличчя*; *цесарки*, *товстоніжечки*, *юнки*, *дівчата*; *печуся*, *переживаю*, *турбуюся*; *пхається*, *лізе*, *йде*, *поп’явся*, *дибав*, *брьохався*; *шапурина*, *шапка*; *дурнопуп*, *дурень*; *розумака*, *розумний*; *гамалик*, *рот*; *батуритиму*, *битиму*.

2. Систематизувавши й класифікувавши синоніми за синонімічними рядами, з’ясували, що синонімічні ряди складаються з таких лексем: *сварка*, *чвара*, *жінки батькуються*; *гніздиться*, *мріють*, *маячать*,

притулилась, розташовується; розмовляти, гомоніти, мекати, бурчати, базікати.

Функції підсилення, зменшення, заміщення, уточнення виконують виявлені синонімічні одиниці: *стриже, дивиться; поп'явся, брѡхався, йшов, дибав; сьорбав, тріскав, їв; шапурина, шапка; м'ясорубка, війна; верблюди, рисаки, бики; куцина, сорочка.*

У подальших дослідженнях з цієї проблеми варто зосередити увагу на функціонуванні синонімічних кольорів, на розмежуванні іменникової синонімії, прикметникової синонімії, дієслівної синонімії тощо.

Джерела та література

1. Голобородько К. Формування мовної картини світу засобами синонімії (на матеріалі української поезії) //Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць. – Харків: ХДПУ, 2001. – С. 174–177.
2. Карнавський С. Практичний словник синонімів української мови. – К.: Орій, 1993. – 472 с.
3. Олійник І.С., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник. – Х.: Прапор, 1997. – 462 с.
4. Полога Л.М. Словник синонімів української мови. – К.: Довіра, 2001. – 477 с.
5. Словник української мови: У 11-т – К.: Наукова думка, 1970. – Т.1, 2, 4, 8, 9
6. Соколова А.В. Іменування головних героїв роману Г.Тютюнника „Вир”// Записки з ономастики: Зб. наукових праць. Вип. 2 – Одеса: ОДУ, 1999. – С. 64–71
7. Тютюнник Г. „Вир”. – К.: Український Центр духовної культури, 1998. – 592 с.
8. Черненко О. Від слівце – слово // Урок української. – 2002. – № 3(37) – С. 45–51.

Латишева О.В.

СУЧАСНА КРИМСЬКОТАТАРСЬКА ЛІТЕРАТУРА

У зв'язку з поверненням на батьківщину кримських татар, у тому числі літературної еліти, **актуальним** стає вивчення періоду відродження і формування кримськотатарської сучасної літератури. **Метою** даної наукової статті є повне всебічне дослідження проблеми розвитку та становлення літератури кримських татар. **Основне завдання** цієї наукової роботи полягає в детальному аналізі сучасної кримськотатарської літератури, засобів масової інформації, видавництва і виділенні їх основних тенденцій.

Кримськотатарська література має давні традиції. Вона розвивалася протягом всієї історії кримських татар, у тому числі в Кримській АРСР і в другій половині ХХ сторіччя, коли кримськотатарська інтелігенція змогла зберегти і збільшити традиції художньої літератури, організувавши видання газети, журналу і видавничої справи рідною мовою.

У ході розгляду даної проблеми використовуються такі джерела. Дослідження Р. Фазила і С. Нагасва «Къырымтатар эдебиятынынъ тарихы. Къыскъа бир назар» («Історія кримськотатарської літератури. Короткий аналіз»), яке показує історію розвитку літератури кримських татар у далекому минулому й у період сучасності [1]. У монографії подається матеріал про сучасні періодичні видання рідною мовою, роботу видавництва та інших культурних установ. Дана монографія також не ставила метою глибоке і системне вивчення сучасної ситуації в кримськотатарській літературі. У роботі немає критичного аналізу сучасного стану кримськотатарської літератури.

Для розуміння досліджуваної проблеми додатково були використані монографія З.Куртнезира «Къырым татар эдиpleri. Омюр ве яратыджиликълар акъкъында къыскъа малюматлар» [2] і критичні публіцистичні статті сучасних кримськотатарських письменників [3, с. 6 – 7; 3, с. 29 – 38; 3, с. 65 – 71; 3, с. 71 – 75; 3, с. 75 – 79; 3, с. 85 – 93].

У 1990-і роки майже всі письменники з числа кримських татар повернулися на батьківщину. Одними з перших письменників, що повернулися в Крим, були Р. Алі, Ш. Селім і Ю. Кандим. Серед найстарших кримськотатарських письменників, що повернулися на батьківщину, можна виділити М. Аблялімова, К. Амета, Дж. Аметова, Ш. Алядінова й А. Османова. При їхній активній діяльності в Криму почалося відродження сучасної кримськотатарської літератури. Протягом 1990-х років на батьківщину повернулася переважна частина майстрів пера. У 1992 р. кримськотатарські письменники увійшли до складу Спілки письменників України. Сьогодні в складі Спілки понад 30 кримськотатарських письменників і поетів різних поколінь [4, с. 570]. Сьогодні в складі Спілки письменників України 26 кримськотатарських письменників, поетів, драматургів [5, с. 67].

Багато з них одержали можливість вступити у творчий союз тільки в незалежній Україні, тому що в місцях заслання, наприклад, в Узбекистані, через активну участь у національному русі, політичні переконання і творчі погляди їх не приймали в Спілку письменників. Серед них найстарші майстри слова Р. Муедин, Р. Чайлак, І. Асанін.

Уперше за довгі роки кримськотатарські письменники і поети одержали можливість не тільки вільної творчої діяльності, але й обговорювати насувні проблеми свого народу, брати активну участь у відродженні рідної мови. З цією метою щороку письменники і поети проводили чотири творчі зустрічі, де підбивалися підсумки діяльності, обговорювалися перспективні плани і проведення ювілейних заходів, присвячених класикам кримськотатарської й української прози і поезії. Зокрема, було організовано щорічні читання, присвячені І. Гаспринському, Б. Чобан-заде і відзначені ювілейні дати Т. Шевченка, А. Кримського, Е. Шем'ї-заде, А. Гирайбая, Ш. Алядіна, Ю. Болати і багатьох інших.